

НАТАЛІЯ ЛИПЯНЧИК
науковий керівник:
к.е.н., доцент Колінець Л. Б.

ПЕРЕВАГИ ПРИЄДНАННЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО СПІВТОВАРИСТВА

15 грудня 2010 року Україна офіційно завершила процес приєднання до договору про заснування Енергетичного співтовариства ЄС та країн Південно-Східної Європи після ратифікації Парламентом відповідного закону [1]. З 1 лютого 2011 року Україна офіційно стала повноправним членом Співтовариства. Як з боку представників України, так і з боку офіційних осіб ЄС впродовж останніх місяців лунали оптимістичні заяви щодо перспектив, які відкриваються перед Україною після адаптації вітчизняного законодавства до норм відповідних Директив ЄС.

Взаємне відкриття європейського та вітчизняного енергетичних ринків дійсно створює ряд можливостей для розвитку українського енергетичного сектору, особливо у питанні залучення зовнішніх інвестицій для модернізації основних засобів. Однак, для практичної реалізації цього шансу Україна має виконати ряд вимог ЄС, які передбачають створення спільного правового поля на енергетичних ринках країн-членів Енергетичного співтовариства.

В Україні існують певні енергетичні проблеми, однак в країні здійснюються реальні кроки щодо впровадження в життя основних принципів розвитку енергетичної сфери, прийнятих в ЄС, таких, як: безпека, енергетична ефективність, конкуренція, захист довкілля. Є в Україні і свої переваги, серед яких: значні запаси вугілля, урану, цирконію, потужна транспортна інфраструктура (зокрема транзитна) та високий науково-технічний потенціал. Все це повинно сприяти вирішенню завдання розвитку енергетичного сектору України і, відповідно, створити підґрунтя для реалізації європейського вибору в енергетичній сфері.

Для отримання статусу повноцінного гравця на європейському енергетичному ринку Україні доведеться у доволі стислі строки імплементувати низку складних законодавчих норм, що часто суперечать усталеній в Україні практиці. Враховуючи цей факт, можна дати коротку оцінку того, як вплине потенційна зміна законодавства на розвиток найбільших сегментів енергетичного ринку України.

По-перше, Україна зобов'язалася створити умови для вільного вибору споживачами газу та електроенергії, що використовують їх не для власних побутових потреб, постачальника, в тому числі іноземного з країн-учасниць Енергетичного співтовариства, а з 1 січня 2015 року надати таке право всім споживачам. Де-юре Україна вже прийняла новий Закон «Про засади функціонування ринку природного газу» [2], що встановлює нові правила конкуренції на цьому ринку і в цілому відповідає положенням Директиви 2003/55/ЄС.

По-друге, зобов'язання передбачають створення конкурентного ринку електроенергії, який має базуватися на європейській моделі, побудованій на двосторонніх контрактах між постачальниками і споживачами електроенергії та балансує ринку для покриття пікових навантажень.

Адаптація вітчизняного ринку електроенергії відповідно до європейських вимог передбачає докорінні зміни нині діючого Закону України «Про електроенергетику» [3], де мають бути виписані принципи конкурентного ринку електроенергії.

По-третє, Україна взяла на себе зобов'язання щодо розвитку відновлюваних джерел енергії. Наразі Україна вже має розвинене базове законодавство, що регулює це питання, а також достатньо високі пільгові (так звані «зелені») тарифи на електроенергію з відновлюваних джерел, що вже викликали сильний інтерес інвесторів до розвитку цього сегменту ринку електроенергії [4]. Залишається неврегульованим ряд специфічних питань, зокрема питання регулювання доступу об'єктів відновлюваної енергетики до електропередавальних мереж та дозвільна процедура щодо встановлення таких об'єктів, що

уможливило державне втручання на цьому ринку. Можна очікувати, що після адаптації національного законодавства ці невизначеності будуть вирішені.

Таким чином, вступ до Енергетичного співтовариства буде мати такі наслідки для розвитку енергетичного ринку України:

1. Споживачі газу та електроенергії зможуть вільно обирати постачальників, виходячи з найбільш вигідних умов і ціни;

2. Постачальники газу та електроенергії з країн-членів Енергетичного співтовариства отримають право виходу на ринок України, і навпаки. Це створить умови для конкуренції між постачальниками за споживача всередині країни та відкриє можливості для вітчизняних постачальників вільно продавати газ та електроенергію на європейському газовому ринку (що особливо актуально для експорту електроенергії до країн ЄС);

3. Створить єдине правове поле для вирішення можливих конфліктів з постачальниками енергоносіїв. Це посилить переговорну позицію України на міжнародній арені та буде стримувати державних посадовців від укладання непрозорих угод на енергетичному ринку;

4. Україна буде змушена провести у короткий строк кропітку роботу по адаптації національного законодавства до європейських норм, забезпечити їх реальну імплементацію та зробити значні інвестиції в модернізацію енергетичної інфраструктури для забезпечення технічної можливості торгівлі енергоресурсами в рамках Енергетичного співтовариства (зокрема синхронізацію електропередавальних мереж з ETNSO-E, модернізацію національної ГТС тощо).

В будь-якому випадку нинішнє приєднання України до організації Енергетичного співтовариства є і буде залишатися у середньостроковій перспективі доброю можливістю для модернізації національного енергетичного ринку та економіки країни в цілому. І лише від наступних реальних кроків нашої держави буде залежати, чи зможе Україна отримати вигоди від вступу до цієї впливової організації, чи ні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства» від 15 грудня 2010 року. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.nerc.gov.ua/?id=4664>.

2. Про засади функціонування ринку природного газу: Закон України від 8 липня 2010 року № 2467-VI [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2467-17>.

3. Закон України «Про електроенергетику» від 16 жовтня 1997 року. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/575/97-%D0%B2%D1%80>.

4. *Annual Energy Outlook 2002. With Projections to 2020. Desember 2001.* // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.eia.org>.

АНДРІЙ МЕЛЬНИК

ЕНЕРГЕТИЧНА ПОЛІТИКА НІМЕЧЧИНИ З ОГЛЯДУ НА РОЗВИТОК СУЧАСНОСТІ

ФРН – одна з найбільших і найуспішніших європейських і світових економік, яка задовольняє лише незначну частину своїх потреб в енергетичних ресурсах за рахунок власних джерел. Водночас країна завдяки поєднанню політики диверсифікації імпорту з високими стандартами енергозбереження має переважний вплив на формування ділових відносин із постачальниками вуглеводневих ресурсів, ключовими з яких є Росія, Норвегія і Нідерланди.

Аналізуючи енергетичну політику Німеччини, можна побачити, що митою Німеччини продемонструвати, що успішна індустріальна економіка може перейти від ядерного і